

Jubileusz 80-lecia wrocławskiej geologii na polskim Uniwersytecie Wrocławskim

Z ogromną satysfakcją i radością oddajemy w Państwa ręce numer *Przeglądu Geologicznego*, przygotowany z okazji jubileuszu 80-lecia geologii na Uniwersytecie Wrocławskim. To wyjątkowe wydarzenie stanowi nie tylko okazję do świętowania, ale również do głębszej refleksji nad drogą, jaką przeszła wrocławska geologia akademicka – od powojennych początków, przez dekady dynamicznych przemian, aż po współczesność, w której odgrywa istotną rolę w krajowym i międzynarodowym środowisku naukowym.

Geologia była jednym z pierwszych kierunków uruchomionych na Uniwersytecie Wrocławskim w 1945 r., tuż po zakończeniu II wojny światowej. W trudnych warunkach odbudowy państwa i życia akademickiego geolodzy – zarówno ci, którzy przybyli z innych ośrodków naukowych, jak i ci, którzy kształcili się już we Wrocławiu i związali z nim na stałe – tworzyli fundamenty nowoczesnej edukacji i badań geologicznych. Instytut Nauk Geologicznych (ING UWr) od samego początku był miejscem intensywnego rozwoju, łączącym pasję poznawczą z odpowiedzialnością za kształcenie kolejnych pokoleń specjalistów, a wysiłki te znajdowały odzwierciedlenie w kolejnych pokoleniach petrologów, hydrogeologów, geologów złożowych i przedstawicieli wielu innych specjalizacji geologicznych opuszczających mury uczelni.

Na przestrzeni lat ING UWr stał się rozpoznawalnym ośrodkiem naukowym, którego dorobek obejmuje zarówno badania podstawowe, jak i projekty aplikacyjne. Instytut zawdzięcza swój rozwój wielu wybitnym postaciom – profesorom, którzy nie tylko prowadzili przełomowe badania, ale również inspirowali studentów i młodszych współpracowników. Dziś ich dzieło kontynuuje młoda, dynamiczna kadra, która z powodzeniem łączy tradycję z nowoczesnością, podejmując lub kreując wyzwania współczesnej nauki.

W ciągu 80 lat działalności ING UWr przeszedł przez wiele etapów – od odbudowy po wojnie, przez okres intensywnego rozwoju w czasach PRL, aż po transformację ustrojową i integrację z europejską przestrzenią badawczą. Dziedzictwo niemieckiej geologii obecne w zbiorach muzealnych i bibliotecznych oraz wpływy sowieckie z lat powojennych stanowią dziś świadectwo złożonej historii regionu i instytutu. Trudności lat 90. XX w., w tym odpływ kadry naukowej, nie zahamowały jednak rozwoju instytutu – przeciwnie, stały się impulsem do dalszej modernizacji i otwarcia na świat.

Obecnie ING UWr to nowoczesna jednostka badawczo-dydaktyczna, aktywnie uczestnicząca w międzynarodowych projektach, współpracująca z przemysłem, administracją publiczną i organizacjami pozarządowymi. Instytut kształci specjalistów w wielu dziedzinach geologii, odpowiadając na potrzeby rynku pracy i wyzwania cywilizacyjne takie jak bezpieczeństwo surowcowe czy ochrona zasobów wodnych.

W niniejszym numerze *Przeglądu Geologicznego* prezentujemy wybrane tematy badawcze i projekty rozwojowe realizowane w ostatniej dekadzie przez pracowników ING UWr. Artykuły obejmują zarówno badania podstawowe – ukierunkowane na zrozumienie procesów geologicznych i historii Ziemi, jak i prace aplikacyjne, odpowiadające na konkretne potrzeby społeczno-gospodarcze. Ze

względu na ograniczoną objętość tomu autorzy skupili się na prezentacji głównych wyników i wniosków, rezygnując z rozbudowanych przeglądów literatury. Mimo to wszystkie teksty zachowują wysoki poziom merytoryczny i stanowią wartościowy wkład w rozwój nauk o Ziemi.

Wśród zaprezentowanych prac znajdują się m.in. artykuły poświęcone historii geologicznej Sudetów, badaniom petrologicznym i paleontologicznym, analizom zasobów wodnych oraz ocenie wpływu działalności przemysłowej na środowisko. Historię i rozwój naszej planety przybliży artykuł dr hab. Jacka Szczepańskiego, prof. UWr, omawiający waryscyjską historię skał metamorficznych z pasma Kamieńca Żąbkowickiego. Innym przykładem badań petrologicznych „szkoły wrocławskiej” jest artykuł dr hab. Marka Awdankiewicza, prof. UWr, opisujący permo-karboński wulkanizm w Sudetach. Sudeckim skałom wieku karbońskiego, ale od strony dawnych form życia, poświęcony jest natomiast artykuł dr hab. Anny Góreckiej-Nowak i współautorów. Nieco młodsza historia Sudetów jest omawiana w artykule dr. Artura Sobczyka, który wykorzystując termochronologię niskotemperaturową, bada zależności między ekshumacją a współczesną rzeźbą tych gór. Badania o dużym znaczeniu użytkowym i wdrożeniowym przedstawiono w artykule dr hab. Jacka Gurwina, prof. UWr i in., koncentrującym się na zasobach wód podziemnych w skali kraju, oraz w artykule dr hab. Sebastiana Buczyńskiego i współautorów, w którym to przedstawiono współczesne wyzwania i propozycje rozwiązań odzwierciedlających zmianę podejścia do gospodarowania wodami, mających na celu łagodzenie oraz przeciwdziałać negatywnym skutkom zmian klimatu. O tym jak źużle hutnicze mogą wpływać zarówno pozytywnie, jak i negatywnie na środowisko i gospodarkę piszą natomiast dr hab. Jakub Kierczak, prof. UWr, i współautorzy.

Nie zabrakło również miejsca na lżejszy akcent – w cyklu *Moje hobby* dr hab. Anna Górecka-Nowak, wybitna specjalistka w dziedzinie palinologii karbonu, dzieli się swoimi pasjami pozanaukowymi, ukazując ludzką twarz nauki i przypominając, że za każdym osiągnięciem naukowym stoi człowiek z własną historią, zainteresowaniami i marzeniami.

Komitet Organizacyjny obchodów 80-lecia geologii na Uniwersytecie Wrocławskim pragnie złożyć serdeczne podziękowania wszystkim Recenzentom, którzy z zaangażowaniem i profesjonalizmem oceniali nadesłane prace. Państwa uwagi i sugestie przyczyniły się do podniesienia jakości publikacji i są nieocenionym wkładem w rozwój nauki. Dziękujemy również Redakcji *Przeglądu Geologicznego* za otwartość na naszą inicjatywę i publikację tekstów. Za pomysł i redakcję prezentowanych artykułów oraz przygotowanie artykułu podsumowującego minione 80 lat ING UWr. dziękujemy dr. Piotrowi Wojtulkowi. Zachęcamy Państwa do lektury niniejszego zeszytu oraz do odwiedzin Instytutu Nauk Geologicznych Uniwersytetu Wrocławskiego – miejsca, w którym z pasją kształcimy przyszłych geologów, prowadzimy badania na najwyższym poziomie i nieustannie poszukujemy odpowiedzi na pytania o przeszłość, teraźniejszość i przyszłość naszej planety.

Magdalena Matusiak-Malek, Sebastian Buczyński